

Évközi 12. vasárnap

Zak 12,10–11.13,1

„Kiárasztom a jóindulat és az imádság lelkét”

Dávid házára és Jeruzsálem lakóira kiárasztom a jóindulat és az imádság lelkét. Arra emelik majd tekintetüket, akit átszúrtak; gyászolják, mint az egyszülött fiút szokás, megsiratják, mint az elsőszülöttet. Azon a napon olyan nagy gyász lesz Jeruzsálemben, mint Hadad-Rimmon gyásza Megiddó mezején... Azon a napon forrás fakad Dávid háza és Jeruzsálem lakói számára, hogy megtisztuljanak a bűntől és a tisztátalanságtól.

Zakariás próféta Aggeus kortársa (Neh 12,4; Ezd 5,1) és a róla elnevezett könyv szerzője I. Dárius idején (Kr. e. 521–485), aki az uralkodásának második évében lépett fel. A Babilonból hazatelepülő zsidóság életével foglalkozik, amikor a visszatelepülés közben Judeában is és Babilonban is ismét fontos lesz, hogy mi is történik Jeruzsálemben, miként sikerül újraalkotni a korábbi deportálással megszakadt vallási életet. A könyvet két részre szokás osztani: az első szakasz (1-8) az ún. Proto-Zakariás, amely jórészt Ezekiel próféta könyvére emlékeztető látomásokat tartalmaz, a második szakasz (9-14) az ún. Deutero-Zakariás, amelyben inkább prózai szövegekkel találkozhatunk. A felosztást a stílus eltéréseivel magyarázzák, de mindkét szakasz középpontjában Jeruzsálem áll. Ez az eszme Jeruzsálem és a zsidó társadalom megtisztulását sürgeti.

Ezdrás és Nehemiás könyve a templomépítéssel foglalkozik, a zsidó adminisztráció újraélesztésével és a politikai problémákkal. Zakariás próféta inkább a vallási élet és annak lelki vonatkozásaira koncentrál ebben a korban, amikor nemcsak a politikai közösséget, vagyis a királyságot, hanem a vallási közösséget is újjá kell építeni. A politikai körülmények miatt a Babilonból való visszatelepülés mindenképpen egy világ végét és egy másik világ kezdetét jelenti. A vallási közösség restaurálására – a prófétai irodalom tanúsága szerint – csak Jeruzsálem-központtal lehetséges. De, ha Babilonban úgy eltanulták a világias gondolkodást, akkor hiába Jeruzsálem, nem jön létre a belső megújulás. Jeruzsálem ugyanis Babilonból nézve egy vallási mítosz, a helyszínről nézve pedig konkrét realitás, amelyben a vallásos nép miatt kelhet életre ez a mítosz.

A jóindulat és az imádság lelke nélkül Jeruzsálemben nem kelhet új életre a vallás, vagyis a visszatelepülés vagy megerősíti, vagy megöli a próféták Jeruzsálemét. A jelen szöveg a könyv zárlatához tartozik és

eszkatológikus távlatú. Az új korszak létrejöttéhez új szellem megszületését sürgeti. Ennek a megújulásnak nem a helyből, hanem Istentől kell kiindulnia, aki képes új szellemet kiárasztani a népre. Úgy tűnik, a megújulás záloga egy megölt személy lesz, akit a szöveg alapján igen nehéz azonosítani. A gyász nagyságát a megiddói ütközetet követő gyászhoz hasonlítja, amely Kr. e. 1468-ban a III. Tuthmószisz ellen folytatott vesztes háború után, a nagy vereség következtében alakult ki. Ezt a várost csak Dávid idején tudták elfoglalni. E történeti utalás azonban csak a gyász mértékének összehasonlítására vonatkozik, és nem tudjuk meg belőle sem a megölt személy kilétét, sem pedig az elveszés körülményeit.

Az iménti áldozatot – az átszúrt személyt – a kereszten függő Jézusra alkalmazták (Jn 19,37), és idézi is ezt a szöveget. Az ókeresztény korban igen kedvelték e könyvet és szívesen idézték, mert sok eszkatológikus szöveget találtak benne. Tertullianus és Órigenész is ebből a könyvből vette az áldozati bárány Jézusra való alkalmazását.

Vannak helyek, amelyek távolról sokkal szentebbnek tűnnek, mint közelről. Gyakorta vagyunk így a nagy búcsújáró helyekkel, amelyeket a turisták azért keresnek fel, mert azt gondolják, ott valamit át fognak élni. Csodálkoznak, hogy mivel csak turistaként érkeznek, semmit sem éreznek abból, amit a zarándokok hordoznak a lelkükben. A hely és az emberek furcsaságait, esetleg visszáságait veszik észre és nem képesek megszentelni ezt saját imádságukkal. Ez így van Jeruzsálemben a Szent Sír-bazilikában, és így van Rómában a Szent Péter-bazilikában is. Utóbbiban reggel korán, már 6 órakor lehet misézni és imádkozni, de csak e célból lehet bemenni a templomba. Amikor viszont 8 óra körül betódulnak a turisták egyetlen pillanat alatt, szinte vásárcsarnokká változtatják az eddig templomként működő teret. A zarándokhelyeket zarándokként kell látogatni, különben megöljük a hely szellemét. Az elmúlt korok imádságait a saját imádságainkban folytathatjuk ugyanazon a helyen, megszentelve újra és nem lerombolva azt, ahol Isten és a vallásos gondolkodású emberek akartak találkozóhelyet építeni számunkra.